

Vraag & Antwoord - Wet Bestuur Toezicht

Rechtspersonen (n.a.v. 12 april)

Deze Q&A geeft antwoord op de vragen die tijdens het webinar van MOOIWERK en MARK Advocaten op 12 april 2021 in de chat zijn gesteld. Bij de beantwoording van de vragen is uitgegaan van algemene situaties die van belang zijn voor de doelgroep die MOOIWERK bedient. Er is geen rekening gehouden met specifieke omstandigheden. Aan de antwoorden kunnen geen rechten worden ontleend. MOOIWERK en MARK Advocaten zijn niet aansprakelijk voor eventuele fouten in de beantwoording van de vragen of gevolgen van handelingen die worden verricht naar aanleiding van de vragen.

Tip: meteen naar de vraag die voor jou relevant is? Houd de CTRL toets ingedrukt en klik op de vraag die je wilt lezen.

Inhoudsopgave

Vraag & Antwoord - Wet Bestuur Toezicht Rechtspersonen (n.a.v. 12 april).....	1
1. Algemene vragen.....	5
1.1 Waarom is de Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen in het leven geroepen?.....	5
1.2 Wanneer treedt de WBTR in werking?.....	5
1.3 Is de WBTR een eenmalige aanpassing?	5
1.4 Voor wie geldt de WBTR?.....	5
1.5 Geldt de nieuwe wet voor alle sportclubs, of is er een onder- of bovengrens w.b. het aantal leden?	5
1.6 Geldt de wet ook voor een VvE?	5
1.7 Waar zitten de verschillen tussen stichting en vereniging aangaande de wet?	5
1.8 Is er een lijst paraat waarbij de verschillen/het onderscheid tussen de huidige en de nieuwe wetgeving overzichtelijk is?	6
1.9 Wat moeten we als bestuur allemaal gaan veranderen?.....	9
1.10 Lopen de kleine verenigingen straks niet het risico dat er bestuursleden aftreden of dat er geen nieuwe bestuursleden meer te krijgen zijn?	9
2. Vragen over aanpassen Statuten	10
2.1 Is het verplicht om de statuten aan te passen of mogen we dit ook in het huishoudelijk reglement regelen?	10
2.2 Moeten wij als vereniging bij een wijziging direct de statuten hebben aangepast?	10
2.3 Wat moeten we allemaal aanpassen in de statuten?.....	11
2.4 Het is nodig om te handelen conform de nieuwe wet, maar is het ook verplicht de statuten aan te passen (de wet gaat immers boven de statuten)?	11
2.5 Wanneer moeten de statuten aangepast zijn aan de wet (fatale datum)?	11

2.6	Is er een checklist om de statuten van een stichting na te lopen om te beoordelen of die aan de WBTR voldoen?.....	12
2.7	Wat als je de statuten niet binnen 5 jaar aanpast? Ben je dan strafbaar?	12
2.8	Moeten de nieuwe statuten door de ALV goedgekeurd zijn?	12
3.	Besluitvorming voor statutenwijziging vereniging.....	14
3.1	Bijeenroepen algemene ledenvergadering	14
3.2	Agenda.....	14
3.3	Oproepingstermijn	14
3.4	Opkomst leden	14
3.5	Stemming.....	14
3.6	Concept statutenwijziging ter inzage leggen.....	15
3.7	Moet het gehele bestuur naar de notaris of mag dat ook een bestuurslid zijn?.....	15
3.8	Als het rooster van aftreden/de statuten voorschrijft dat iemand 2 termijnen mag dienen en na afloop van deze 2de termijn is er geen andere kandidaat, mag een bestuur er dan alsnog voor kiezen om de zittende bestuurder een derde termijn te laten lopen?	15
3.9	Kunnen er geen standaard statuten gemaakt worden voor sportverenigingen?.....	15
3.10	Is er een globale kostenindicatie voor het aanpassen van statuten van een vereniging en zijn er Bredase notariskantoren die hierin gespecialiseerd zijn?	16
4.	Belet en ontstentenis:.....	17
4.1	Wat betekent belet/ontstentenis?.....	17
4.2	Wat zou een oplossing zijn voor de situatie van ontstentenis of belet van alle bestuurders?.....	17
4.3	Hebben jullie suggesties voor het omgaan van belet en ontstentenis van een geheel bestuur?.....	17
4.4	Is daar nog een termijn aan verbonden?	17
4.5	Moet je in de statuten opnemen uit hoeveel leden het bestuur bestaat ? Hoe kun je anders spreken over belet en ontstentenis?.....	18
5.	Hoofdelijke aansprakelijkheid bestuur	19
5.1	Wat betekent de hoofdelijke aansprakelijkheid?	19
5.2	Is het bestuur na inwerkingtreding van de wet hoofdelijk aansprakelijk?	19
5.3	Wie wordt er dan voor wat hoofdelijk aansprakelijk?	19
5.4	Waarvoor kan een bestuur dat zijn zaken niet op orde heeft door een faillissementscurator aansprakelijk gesteld voor worden?.....	20
5.5	Wat betekent de WBTR voor de aansprakelijkheidsverzekering?	20
5.6	In hoeverre dekt een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering risico's af?	20
5.7	Moet een stichting met ANBI status ook niet officieel een jaarverslag op de website ter inzage aanbieden?.....	21
5.8	Wat wordt er verstaan onder onbehoorlijk bestuur?	21

5.9	Indien er wel in de statuten staat hoe te handelen indien het bestuur niet voltallig is, maar niet aan deze eis voldaan wordt, is er dan sprake van onbehoorlijk bestuur of zit daar nog wat tussen?	21
5.10	Vervalt hiermee de kascommissie (die nu jaarlijks de boeken en de kas controleert, en uit leden bestaat)?	21
5.11	Kan een bestuurslid zich verzekeren tegen een aansprakelijkheidsrisico bij faillissement?	22
5.12	Is het vastleggen van besluiten in een besluitenlijst voldoende als verantwoording? Waarom niet?	22
5.13	De gemeente Breda kent toch een collectieve vrijwilligersverzekering voor alle vrijwilligersorganisaties? Wat dekt deze?	22
5.14	Hoe verhoudt deze verzekering zich, t.o.v. de wet	22
5.15	De gemeente Breda zorgt voor een vrijwilligers-aansprakelijkheidsverzekering. Zou MOOIWERK/de gemeente voor een aanbod voor een collectieve bestuursaansprakelijkheidsverzekering kunnen zorgen?	23
5.16	Verenigingsbesturen wisselen nogal eens (meestal goed). Werkt de bestuurdersaansprakelijkheid ook door naar oud-bestuurders?	23
5.17	Kun je als stichting en of vereniging nog zaken inregelen waardoor de hoofdelijke aansprakelijkheid kan worden afgewend?	23
5.18	Is het zo dat je alleen hoofdelijk aansprakelijk kan worden gesteld bij aantoonbaar financieel wanbeleid?	24
6.	Het bestuursmodel	25
6.1	Welke bestuursmodellen kennen de meeste rechtspersonen?	25
6.2	Moet er een raad van commissarissen komen?	25
6.3	Moeten alle verenigingen en stichtingen per 1 juli een toezichthoudend orgaan instellen?	25
6.4	Dient een stichting wel een RvT aan te stellen? Er werd zojuist alleen aangegeven dat een vereniging dit niet nodig heeft om de ALV een toezichthoudend orgaan is.	25
6.5	Mag en kan een bestuurder meerdere functies binnen de vereniging hebben?	26
6.6	Als één persoon meerdere functies heeft, hoe wordt dan omgegaan met het punt dat een bestuurslid de overige bestuursleden niet kan/mag overrulen?	26
6.7	Mogen de commissarissen ook niet-leden zijn? (Tot nu toe bestaat ons bestuur uitsluitend uit leden van onze sportclub- dit is in onze statuten vastgelegd.)	26
6.8	Wat als niemand zich beschikbaar wil stellen voor de nieuwe functie, of we ook buiten de club geen mensen hiervoor vinden?	26
6.9	Waar in wet staat RvC kan daarvoor ook gelezen worden RvT?	26
6.10	In het geval van een vereniging; Waar zou het verschil in bevoegdheden zitten tussen ALV en RvT. Wie heeft uiteindelijk het laatste woord?	26
7.	Tegenstrijdig belang en belang van de organisatie voorop	28

7.1	Wat gebeurt er als een bestuurder een tegenstrijdig belang bij een bestuursbesluit heeft?	28
7.2	Is een tegenstrijdig belang hetzelfde als belangenverstrengeling?	28
7.3	Hoe kunnen stichtingen omgaan met een tegenstrijdig/eigen belang van het voltallig bestuur?.....	29
8.	Regeling begrenzing meervoudig stemrecht	30
8.1	Is het toegestaan dat een bepaald bestuurslid meer stemmen heeft in het bestuur, dan andere bestuursleden samen?	30
9.	Bindende voordracht	31
9.1	Wat gebeurt er als er voor een vacature in het bestuur maar 1 kandidaat verkiesbaar is?	31
9.2	Moet dit wel in ALV behandeld worden?.....	31
9.3	Hoe zit dit voor een stichting?.....	31
9.4	Wat wordt bedoeld met voordragen?	31
10.	Raadgevende stem	32
10.1	Wat gebeurt er als het bestuur niet haar mening mag geven aan de ledenvergadering over een stemming?	32
10.2	Hoe zit dit voor een stichting?.....	32
11.	Ontslag van bestuurders van stichtingen	33
11.1	Door wie kan een bestuurslid van een vereniging ontslagen worden?	33
11.2	Door wie kan een bestuurslid van een stichting ontslagen worden?	33
11.3	Moet bij ontslag van een bestuurder ook het UWV worden ingeschakeld? Hoe zit dat voor een stichting/vereniging?.....	33
11.4	Een stichting heeft toch donateurs, donateurs hebben toch geen "recht" om een bestuur te vervangen?	33
12.	Overige vragen	34
12.1	Ben je verplicht om alle bestuursleden in te schrijven bij de KvK?	34
12.2	Geldt een rooster van aftreden ook voor stichtingen, die kennen in mijn optiek geen rooster van aftreden?	34

1. Algemene vragen

1.1 Waarom is de Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen in het leven geroepen?

- Voorkomen van wanbestuur
- Bestrijden onverantwoordelijk financieel beheer
- Misbruik van positie
- Meer uniformering van bestuur en toezicht bij verschillende soorten rechtspersonen
- Gelijktrekken met regelgeving voor NV's en BV's
- Invullen van gaten in de wetgeving.

1.2 Wanneer treedt de WBTR in werking?

De WBTR treedt op 1 juli 2021 in werking.

1.3 Is de WBTR een eenmalige aanpassing?

Of er in de toekomst nog aanpassingen komen, is nooit zeker. Op dit moment heeft de wetgever geen verdere aanpassingen op dit vlak gepland. De eventuele aanpassingen aan de statuten, zoals de belet- en ontstentenisregeling, tegenstrijdig belang regeling en het meervoudig stemrecht moeten (indien nodig) bij de eerstvolgende statutenwijziging aangepast worden.

1.4 Voor wie geldt de WBTR?

Voor verenigingen, stichtingen en Coöperaties en Onderlinge Waarborgmaatschappijen.

1.5 Geldt de nieuwe wet voor alle sportclubs, of is er een onder- of bovengrens w.b. het aantal leden?

De wet geldt voor alle verenigingen, stichtingen en Coöperaties en Onderlinge Waarborgmaatschappijen. Dus ook voor kleine en informele verenigingen.

1.6 Geldt de wet ook voor een VvE?

Delen van de WBTR gelden niet voor een VvE omdat dit voor het appartementsrecht is uitgesloten. Het appartementsrecht is zeer specialistisch en behoort niet tot het werkkterrein van MOOIWERK. Raadpleeg voor informatie hierover een professionele VVE Beheerder.

1.7 Waar zitten de verschillen tussen stichting en vereniging aangaande de wet?

[Samenvatting_WBTR_maart_2017.pdf \(jkk.nu\)](#)

Een formele vereniging en een stichting zijn beide aparte rechtspersonen en opgericht bij de notaris. Een vereniging heeft leden en een algemene ledenvergadering waarin de leden stemrecht hebben. Een Stichting heeft geen leden, maar alleen een bestuur.

1.8 Is er een lijst paraat waarbij de verschillen/het onderscheid tussen de huidige en de nieuwe wetgeving overzichtelijk is?

De WBTR voorziet op hoofdlijnen in de volgende regelingen t.o.v. nu:

1. Taakvervulling bestuurders en commissarissen:

Voor verenigingen, coöperaties, onderlinge waarborgmaatschappijen en stichtingen is in de WBTR bepaald dat bestuurders en commissarissen zich bij de vervulling van hun taak moeten richten naar het belang van de rechtspersoon en de daarmee verbonden onderneming of organisatie. Dit uitgangspunt geldt al voor de NV en BV en wordt in de WBTR voor de andere soorten rechtspersonen gelijkgetrokken. Met deze bepaling wordt voor alle rechtspersonen tot uitdrukking gebracht dat bestuurders en commissarissen bij de vervulling van hun taak de belangen van de rechtspersoon moeten laten prevaleren boven hun eigen belangen.

2. Raad van commissarissen:

Voor verenigingen, coöperaties, onderlinge waarborgmaatschappijen en stichtingen voorziet de WBTR in een wettelijke grondslag voor de instelling van een raad van commissarissen als toezichthoudend orgaan. De raad van commissarissen mag ook als raad van toezicht worden aangeduid. Alleen natuurlijke personen kunnen lid zijn. Dit orgaan houdt toezicht op het beleid en de algemene gang van zaken in de vereniging of stichting, alsmede de daaraan verbonden organisatie. De invoering van de WBTR betekent niet dat een raad van commissarissen in alle gevallen ook wettelijk verplicht is. Is echter eenmaal voor instelling van een raad van commissarissen gekozen, dan zijn de nieuwe voorschriften (over taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden) van de WBTR van toepassing. Voor zorginstellingen geldt dat zij op grond van sectorale wetgeving wel verplicht zijn tot het instellen van een raad van toezicht, namelijk op grond van het Uitvoeringsbesluit Wet Toelating Zorginstellingen (WTZi). In de toekomst blijft deze verplichting gelden op grond van de (aankomende) Wet toetreding zorgaanbieders (Wtza).

3. Monistisch bestuursmodel:

Met de komst van de WBTR bestaat voor alle rechtspersonen de mogelijkheid om te kiezen voor een monistisch bestuursstelsel (one tier board), bestaande uit uitvoerende (executive) en niet-uitvoerende (non-executive) bestuurders. Als voordeel van dit bestuursmodel wordt met name beschouwd dat de niet-uitvoerende bestuurders, in vergelijking met de leden van een raad van commissarissen, meer betrokken zijn bij het dagelijkse bestuur van de rechtspersoon en zij daardoor in beginsel ook een nauwer toezicht kunnen houden op de gang van zaken bij de rechtspersoon. Met de voorgestelde regeling kan de rechtspersoon zelf kiezen welk bestuursmodel het beste past.

4. **Tegenstrijdig belang:**

Voor de vereniging, de coöperatie, de onderlinge waarborgmaatschappij en de stichting zijn in de WBTR uitgangspunten geformuleerd ten aanzien van de positie van bestuurders en commissarissen met een tegenstrijdig belang. De regeling komt erop neer dat een bestuurder niet deelneemt aan de beraadslaging en besluitvorming indien hij daarbij een direct of indirect persoonlijk tegenstrijdig belang heeft. Wanneer hierdoor geen bestuursbesluit kan worden genomen, wordt het besluit genomen door de raad van commissarissen. Bij ontbreken van een raad van commissarissen, wordt het besluit genomen door de algemene vergadering, tenzij de statuten anders bepalen. Laatstgenoemde regel geldt ook in geval van een geconflicteerde commissaris. Bij een stichting die alleen een bestuur heeft, mag het bestuur in geval van een tegenstrijdig belang toch een besluit nemen, maar moet wel heel duidelijk schriftelijk gemotiveerd worden waarom men ondanks het aanwezige tegenstrijdige belang tot het betreffende besluit is gekomen. De statuten moeten bij de eerstvolgende statuten wijziging eventueel hierop worden aangepast. Vanaf 1 juli 2021 geldt bovenstaande regeling, ook al staat in de statuten nog iets anders.

5. **Aansprakelijkheid in faillissement:**

Voor de vereniging, de coöperatie, de onderlinge waarborgmaatschappij en de stichting wordt een regeling geïntroduceerd voor de aansprakelijkheid van bestuurders en commissarissen in geval van faillissement wegens onbehoorlijke taakvervulling. Met deze regeling wordt verenigingen en stichtingen aangesloten bij de regeling die al gold voor bestuurders van een NV, BV, in faillissement. Deze regeling komt er kort gezegd op neer dat de faillissementscurator een bestuurder aansprakelijk kan stellen voor het tekort in het faillissement als sprake is van onbehoorlijke taakvervulling en het aannemelijk is dat dit een belangrijke oorzaak is van het faillissement.

Het tekort in een faillissement is de onbetaalde gedeelte van de schulden en faillissementskosten die overblijven nadat de curator het boedelactief heeft uitgekeerd en er geen nieuwe baten in het faillissement meer zijn te verwachten.

Verder wordt voor bestuurders en commissarissen van semipublieke instellingen die in sectorspecifieke regelgeving aan een jaarrekeningsplicht zijn onderworpen (zoals zorginstellingen) een (weerlegbaar) bewijsvermoeden geïntroduceerd, als kort gezegd hun boekhouding niet op orde is. Het bewijsvermoeden houdt in dat wanneer niet aan de jaarrekeningplicht of boekhoudplicht is voldaan, er sprake is van een onbehoorlijke taakvervulling en aannemelijk is dat deze onbehoorlijke taakvervulling een belangrijke oorzaak is van het faillissement.

6. **Beperking meervoudig stemrecht:**

De WBTR voorziet in regels over het meervoudig stemrecht voor bestuurders en commissarissen van verenigingen, coöperaties, onderlinge waarborgmaatschappijen en stichtingen. Statutaire regelingen die voorzien in de mogelijkheid dat één bestuurder of commissaris méér stemmen kan uitbrengen dan de andere bestuurders of commissarissen tezamen, zijn niet langer toegestaan. De nieuwe regeling doet recht aan

het uitgangspunt dat bestuurders en commissarissen zich naar het belang van de rechtspersoon en de met haar verbonden onderneming of organisatie dienen te richten. De statuten die een regeling kennen omtrent meervoudig stemrecht die in strijd is met de nieuwe wet moeten binnen vijf jaar worden aangepast. Als dat niet op tijd gebeurt, dan is de betreffende bepaling over vijf jaar niet langer geldig.

7. Belet en ontstentenis

In de WBTR is bepaald dat verenigingen, stichtingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen **verplicht zijn** om in de statuten een belet- en ontstentenisregeling voor bestuurders en commissarissen op te nemen. Van ontstentenis is sprake in geval van het aftreden, overlijden of ontslag van een bestuurder. Belet heeft betrekking op onder meer langdurige ziekte, schorsing of afwezigheid. In de statuten dient te worden geregeld wie in deze gevallen bevoegd is om bestuursdaden te verrichten. Mocht er in de statuten geen belet- en ontstentenisregeling zijn opgenomen, dan moet daar bij de eerstvolgende statutenwijziging in worden voorzien.

De precieze wijzigingen op een rijtje

- Er komt een verplichting dat bestuurders zich bij hun taak moeten richten naar de belangen van de vereniging of stichting en de met haar verbonden ondernemingen of organisaties;
- De statuten moeten een regeling gaan bevatten voor ontstentenis en belet van alle bestuurders en de vereniging zonder bestuur dreigt te komen zitten.
- De statuten moeten een tegenstijdig belangenregeling bevatten voor bestuurders (en toezichthouders);
- De regel dat de alv vertegenwoordigers kan aanwijzen bij tegenstijdig belang komt te vervallen. Dergelijke bepalingen in de statuten zijn dus niet meer rechtsgeldig.
- De algemene vergadering kan bij verenigingen een bezoldiging toekennen aan bestuurders;
- Bestuurders krijgen een raadgevende stem in zaken waar de algemene vergadering over moet besluiten. De algemene vergadering moet bestuurders dus gelegenheid geven hun zienswijze op een zaak toe te lichten. Dat geldt voor elke bestuurder afzonderlijk. Gebeurt dat niet, dan kan het besluit dat daarop volgt ongeldig zijn.
- De vereniging of stichting kan een toezichthoudend orgaan zoals een raad van toezicht of raad van commissarissen instellen. Dat kon eerst ook wel, maar nu is dit wettelijk geregeld. Er gelden nu verplichtingen waaraan de raad van toezicht moet voldoen;
- De vereniging of stichting kan gaan werken met een combi-bestuur van uitvoerende en niet-uitvoerende bestuurders. In dat geval wordt de raad van toezicht geïntegreerd in het 'gewone' bestuur en heb je dus bestuurders die beleid maken en uitvoeren en bestuurders die toezicht houden. Ook dit moet in de statuten staan;
- Bestuurders worden hoofdelijk aansprakelijk voor een tekort in de failliete boedel indien zij hun taak kennelijk onbehoorlijk hebben vervuld en aannemelijk is dat dit een belangrijke oorzaak is van het faillissement. Daarvan is voor verenigingen die vennootschapsbelasting moeten betalen in elk geval sprake als de boekhouding niet deugd. Het is dan aan de bestuurder zelf om aan te tonen dat dit geen oorzaak is van het faillissement. Deze regel gaat ook gelden voor alle verenigingen en stichtingen die op grond van een wettelijke

bepaling uit de specifieke sector (onderwijswetgeving of zorgwetgeving bijvoorbeeld) verplicht zijn om een jaarrekening op stellen.

1.9 Wat moeten we als bestuur allemaal gaan veranderen?

Als het goed is niet al te veel. Toch is de invoering deze wet een goed moment om als bestuur nog eens kritisch te kijken naar de processen en procedures in de vereniging. Kijk als eerste eens wie er als bestuurder zijn ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. Worden de bestuurders volgens het rooster van aftreden regelmatig (her)benoemd? Zijn de statuten nog actueel? Houden we ons aan procedures die in de statuten voorgeschreven staan? . En verder of er voldoende "checks and balances" zijn, met name rondom de besluitvorming, verslaglegging, toezicht en controle, vergoedingen en betalingen en andere onderwerpen die tot risico's en (financiële) schade kunnen leiden. Denk aan het op tijd opmaken van financiële verslaglegging en controle door kascommissie.

1.10 Lopen de kleine verenigingen straks niet het risico dat er bestuursleden aftreden of dat er geen nieuwe bestuursleden meer te krijgen zijn?

Als je dit goed vastlegt, regelt en toelicht dan is de verwachting dat dit geen grote problemen moet opleveren voor het vinden van vrijwillige bestuurders. Als je jouw werk namelijk met de nodige zorg en aandacht verricht, je aan de regels en statuten houdt en er ook op let dat ook je medebestuurders dat doen, dan hoef je in het algemeen niet bang te zijn voor persoonlijke aansprakelijkheid. **Uiteraard blijft het verstandig om te overwegen een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering af te sluiten om mogelijke aansprakelijkheidsschade/proceskosten te dekken.**

2. Vragen over aanpassen Statuten

De Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR) is bedoeld om wanbestuur, onverantwoordelijk financieel beheer, misbruik van positie en andere ongewenste activiteiten binnen besturen te voorkomen. Per 1 juli 2021 geldt de WBTR. Alle verenigingen en stichtingen moeten dan aan de wet voldoen. Veel organisaties vragen zich af welke gevolgen de WBTR heeft voor het bestuur en wat in de statuten aangepast moet worden. Hierop is geen eenduidig antwoord te geven. Het hangt af van hoe het bestuur en het toezicht op het bestuur binnen een organisatie is vormgegeven en wat in de statuten staat.

Wanneer het noodzakelijk is dat de statuten moeten worden aangepast, hoeft dat niet voor 1 juli 2021 te gebeuren. Statutenwijzigingen zijn niet meteen noodzakelijk. Bij een eerst volgende statutenwijziging kunnen deze aangepast worden aan de WBTR. Voor het meervoudig stemrecht (punt 5) geldt dat, wanneer dat over 5 jaar niet in de statuten is geregeld, de wet boven de eigen statuten gaat. Voor iedere organisatie geldt dan dat geen enkel bestuurslid meer stemmen mag hebben dan de andere bestuursleden samen.

2.1 Is het verplicht om de statuten aan te passen of mogen we dit ook in het huishoudelijk reglement regelen?

Aanpassingen is volgens de wet moeten worden doorgevoerd in de statuten, zoals eventuele aanpassing van de tegenstrijdig belang regeling, de regeling met betrekking tot het meervoudig stemrecht of het opnemen van een belet-, ontstentenisregeling kunnen niet a geregeld worden door aanpassingen in het huishoudelijk reglement. De statutenwijziging moet via de notaris plaatsvinden.

2.2 Moeten wij als vereniging bij een wijziging direct de statuten hebben aangepast?

Er geldt een overgangsregeling waardoor het doorvoeren van de wijzigingen pas hoeft te gebeuren bij de eerstvolgende statutenwijziging. Het wijzigen van de statuten hoeft dus niet voor de invoeringsdatum van de wetswijziging te zijn. Toch is het aan te bevelen om een statutenwijziging zo snel mogelijk of in elk geval binnen enkele jaren door te voeren. Zeker als de statuten toch al enigszins zijn verouderd.

Als de vereniging een statutaire regeling zou hebben dat één bestuurder meer stemmen zou hebben dan alle andere bestuurders tezamen, geldt dat deze bepaling geldig is tot uiterlijk vijf jaar na de datum van inwerkingtreding van de WBTR of tot de eerstvolgende statutenwijziging na de inwerkingtreding van de WBTR (naar gelang welk moment eerst voordoet).

2.3 Wat moeten we allemaal aanpassen in de statuten?

Het is van belang om te gaan welke bepalingen de huidige statuten bevatten omtrent **tegenstrijdig belang, belet en ontstentenisregeling en meervoudig stemrecht en hoe zich dit verhoudt tot de bepalingen uit de WBTR**. Een statutenwijziging of aanpassing van interne reglementen kan hierbij gewenst zijn. De WBTR heeft onmiddellijke werking, met dien verstande dat het overgangsrecht voor onder meer de volgende onderwerpen een nadere regeling bevat:

- **Tegenstrijdig belang bij verenigingen, stichtingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen:** Op statutaire bepalingen die de huidige tegenstrijdig belangregeling bevatten kan na inwerkingtreding van de WBTR geen beroep meer worden gedaan. Vanaf de inwerkingtreding van de WBTR worden deze statutaire regelingen voor niet geschreven gehouden. Een statutenwijziging is hiervoor niet nodig, maar het is wel aan te bevelen de oude regeling over het tegenstrijdig belang uit de statuten te halen om vergissingen te voorkomen. De algemene vergadering kan oude gevallen van vertegenwoordiging waarbij sprake was van een tegenstrijdig belang alsnog bekrachtigen.
- **Belet- en ontstentenisregeling**
Stichtingen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen die geen belet- en ontstentenisregeling in hun statuten hebben opgenomen, dienen hun statuten bij de **eerstvolgende** gelegenheid aan te passen.
- **Meervoudig stemrecht bij verenigingen en stichtingen,**
Een statutaire bepaling die voor inwerkingtreding van de WBTR bepaalt dat een bestuurder of commissaris van een stichting, vereniging, coöperatie of onderlinge waarborgmaatschappij meer stemmen kan uitbrengen dan de andere bestuurders respectievelijk commissarissen tezamen, **is geldig tot uiterlijk vijf jaar na inwerkingtreding van de WBTR of tot de eerstvolgende statutenwijziging (naar gelang welk moment eerder valt)**.

2.4 Het is nodig om te handelen conform de nieuwe wet, maar is het ook verplicht de statuten aan te passen (de wet gaat immers boven de statuten)?

Dat klopt. Maar juist van een bestuur dat haar taken op een behoorlijke wijze vervult, mag verwacht worden dat de statuten op orde zijn, voldoen aan de eisen van de wet. Zeker als de statuten al jaren oud zijn, misschien op een aantal andere punten moeten worden aangepast. Bovendien is het verplicht om een belet, ontstentenisregeling op te nemen. Hieraan zit dan wel geen termijn verbonden, maar het is ook in het belang van de vereniging om aan deze eis te voldoen als hierover nu niets in de statuten is vermeld.

2.5 Wanneer moeten de statuten aangepast zijn aan de wet (fatale datum)?

Er geldt een overgangsregeling waardoor het doorvoeren van de wijzigingen pas hoeft te gebeuren bij de eerstvolgende statutenwijziging. Het wijzigen van de statuten hoeft dus niet voor de invoeringsdatum van de wetswijziging te zijn. Toch is het aan te bevelen om een

statutenwijziging zo snel mogelijk of in elk geval binnen enkele jaren door te voeren. Zeker als de statuten toch al enigszins zijn verouderd.

Als de vereniging een statutaire regeling zou hebben dat één bestuurder meer stemmen zou hebben dan alle andere bestuurders tezamen, geldt dat deze bepaling geldig is tot uiterlijk vijf jaar na de datum van inwerkingtreding van de WBTR of tot de eerstvolgende statutenwijziging na de inwerkingtreding van de WBTR (naar gelang welk moment eerst voordoet).

2.6 Is er een checklist om de statuten van een stichting na te lopen om te beoordelen of die aan de WBTR voldoen?

1. *Voldoet de in de statuten aanwezige regeling omtrent tegenstrijdig belang aan de eis dat bestuurders met tegenstrijdige belangen, niet aan de beraadslagingen of besluitvorming deelnemen? Is vastgelegd dat bij een tegenstrijdig belang van alle bestuurders, het bestuur wil niettemin bevoegd is om een besluit te nemen, maar zowel het aanwezige tegenstrijdig belang, de overwegingen en het besluit goed schriftelijk moeten vastleggen?*
2. *Is er een belet-, ontstentenisregeling in de statuten opgenomen voor het geval dat een of meerdere bestuursleden (tijdelijk) afwezig zijn?*
3. *Is er in de statuten regeling opgenomen dat één bestuurslid meer stemmen kan uitbrengen dan alle andere bestuurders samen?*

2.7 Wat als je de statuten niet binnen 5 jaar aanpast? Ben je dan strafbaar?

Je bent in principe niet verplicht om je statuten te wijzigen, maar dit is wel aan te raden. De nieuwe wettelijke bepalingen gaan immers wel gelden. Laat je de statuten ongewijzigd, dan zullen bepaalde bepalingen in strijd zijn met de nieuwe wet en deze zijn dan niet meer rechtsgeldig. Bij andere rechten en verplichtingen geldt juist dat deze aan de statuten toegevoegd moeten worden. Die staan er nu niet in, echter het bestuur en de alv moeten zich wel aan deze rechten en plichten gaan houden. Aangezien iedereen bij problemen of vragen de statuten raadpleegt en daarnaar handelt, moeten deze up to date zijn. Niemand gaat daarnaast ook nog eens de wet raadplegen, laat staan dat zij weten hoe die wet in verhouding tot de statuten geïnterpreteerd moet worden. Ga dan de alv of bestuurders maar eens uitleggen dat de statutaire bepalingen niet meer rechtsgeldig zijn. Dat levert veel discussie op. Ook denken veel bestuurders dat zij goed bezig zijn als zij de statuten volgen, en dan kan achteraf door deze wetswijziging toch blijken dat het (onbedoeld) verkeerd is gegaan.

2.8 Moeten de nieuwe statuten door de ALV goedgekeurd zijn?

Om de statuten te wijzigen moet je als vereniging een besluit nemen. De manier waarop dat besluit moet worden genomen staat in de oude statuten. Bij een vereniging moet dat besluit altijd worden genomen door de Algemene Vergadering de ALV. Dat is het orgaan dat dergelijke besluiten neemt. Het besluit moet in de notulen zijn vastgelegd. De notulen bevatten daarbij bepalingen over:

- *de wijze waarop de vergadering is opgeroepen;*
- *de rechtsgeldigheid van het besluit;*

- *de aanvaarding van de nieuwe statuten door de ALV;*
- *de opdracht aan het bestuur om het besluit uit te voeren.*

3. Besluitvorming voor statutenwijziging vereniging

Gelet op het bovenstaande belang van de juiste besluitvorming, wordt hierna puntsgewijs uiteengezet welke stappen gevolgd moeten worden om een geldig besluit tot statutenwijziging te nemen uitgaande van doorgaans veel gebruikte statuten. Uiteraard moeten de eigen statuten van de vereniging per geval goed worden nagekeken en geldt het onderstaande niet onverkort voor elke vereniging.

3.1 Bijeenroepen algemene ledenvergadering

Er moet een oproeping worden gedaan aan alle leden van de vereniging dat er een algemene ledenvergadering zal worden gehouden. Volgens veel statuten kan dit door het toezenden van oproepingsbrieven en door publicatie in een aan alle leden toe te zenden periodiek verenigingsblad. Kijk van tevoren goed in de statuten aan welke eisen de bijeenroeping van de algemene ledenvergadering moet voldoen.

3.2 Agenda

Bij de bijeenroeping van de algemene ledenvergadering dient de agenda van de betreffende vergadering te worden vermeld. De onderwerpen die op de algemene ledenvergadering aan de orde komen moeten op de agenda staan. Zo kan bijvoorbeeld behalve over de statutenwijziging ook over de benoeming of ontslag van een bestuurder worden besloten.

3.3 Oproepingstermijn

In de statuten is veelal een termijn opgenomen die tussen het verzenden van de uitnodiging en het houden van de vergadering in acht moet worden genomen. Vaak is dit een termijn van 14 dagen. De dag van verzending van de uitnodiging en de dag van de vergadering daaronder niet begrepen. Wij adviseren om deze termijn iets ruimer in acht te nemen zodat over de geldigheid van de vergadering geen twijfel kan bestaan.

3.4 Opkomst leden

Het kan zijn dat er een quorumeis is opgenomen in de statuten van de vereniging, aangaande een statutenwijziging. Dit houdt in dat een bepaald aantal leden op de vergadering aanwezig moet zijn om geldige besluiten te nemen. Als niet aan deze quorumeis wordt voldaan, dan zal een nieuwe vergadering bijeengeroepen moeten worden. In de statuten kan worden opgenomen dat bij de nieuwe vergadering geen quorumeis geldt. In de praktijk blijkt dat veelal het quorum niet gehaald wordt. Dit bemoeilijkt de besluitvorming, omdat in een dergelijk geval een nieuwe vergadering bijeengeroepen moet worden. Dit probleem speelt vaak bij grote verenigingen.

3.5 Stemming

Ieder lid heeft 1 stem in de vergadering. Als de statuten niet anders bepalen worden besluiten genomen met een meerderheid van 50% + 1 (volledige meerderheid/absolute meerderheid). Voor een besluit tot statutenwijziging kan een versterkte meerderheid worden opgenomen in de statuten. Een besluit dient dan te worden genomen met een meerderheid van twee/derde, drie/vierde of andere gewenste verhouding van meerderheid van de uitgebrachte stemmen. Normaal gesproken is het bij een vereniging zo dat alle besluiten worden genomen met een

volledige meerderheid (of absolute meerderheid) en zal niet hoeven te worden gekeken naar met welke meerderheid een bepaald besluit wordt aangenomen. Pas als er tegenstemmers zijn is het belangrijk om te kijken naar de in de statuten voorgeschreven meerderheid om een besluit aan te kunnen nemen.

3.6 Concept statutenwijziging ter inzage leggen

Het kan zijn dat wanneer er een besluit tot statutenwijziging wordt genomen de statuten een extra eis stellen. Het kan zijn dat de woordelijke tekst van de concept-statutenwijziging tenminste 5 dagen voor de vergadering op een daartoe geschikte plaats voor alle leden ter inzage moet worden gelegd tot na afloop van de dag waarop de vergadering wordt gehouden. Praktisch kan dit ook worden ingevuld door de conceptstatuten aan alle leden mee te zenden bij de oproeping.

3.7 Moet het gehele bestuur naar de notaris of mag dat ook een bestuurslid zijn?

Als het goed is, staat dit in de statuten omschreven en anders dien je dit af te stemmen met de notaris. Er zijn verschillende mogelijkheden met o.a. volmachten.

3.8 Als het rooster van aftreden/de statuten voorschrijft dat iemand 2 termijnen mag dienen en na afloop van deze 2de termijn is er geen andere kandidaat, mag een bestuur er dan alsnog voor kiezen om de zittende bestuurder een derde termijn te laten lopen?

Tenzij de statuten zich ertegen verzetten, kan de bestuurder mogelijk nog aanblijven in een andere functie (secretaris ipv. voorzitter). Als dit volgens de statuten niet mogelijk is, dan kan het niet. Als er geen opvolger is, is er sprake van ontstentenis van een bestuurslid. Volgens de WBTR er moet er in de statuten een regeling worden opgenomen, waarin staat hoe met de taken van het bestuurslid dat afwezig is wordt omgegaan. Vaak wordt ervoor gekozen om op te nemen dat deze taken door de andere bestuursleden worden opgevuld.

3.9 Kunnen er geen standaard statuten gemaakt worden voor sportverenigingen?

In sommige gevallen heeft de sportbond of de brancheorganisatie standaardstatuten die je kan gebruiken. Een notaris heeft sowieso standaardstatuten die verenigingen of stichtingen daar kunnen laten aanpassen.

3.10 Is er een globale kostenindicatie voor het aanpassen van statuten van een vereniging en zijn er Bredase notariskantoren die hierin gespecialiseerd zijn?

Neem hiervoor zelf contact op met diverse notariskantoren. Mogelijk dat er via sportkoepels prijsafspraken zijn gemaakt met notariskantoren.

4. Belet en ontstentenis:

De WBTR verplicht organisaties een ontstentenis- en beletregeling in de statuten op te nemen. Van ontstentenis is sprake als een bestuurder ophoudt bestuurder te zijn. Met belet wordt bedoeld op de situatie dat een bestuurder tijdelijk zijn functie niet kan of niet mag uitoefenen. Zo'n regeling is bedoeld om de activiteiten van de organisaties door te laten gaan bij afwezigheid van één of meer bestuursleden. Gebruikelijk is dat de overige bestuurders (tijdelijk) bij afwezigheid van een of meer bestuurders met het besturen belast zijn.

4.1 Wat betekent belet/ontstentenis?

De statuten moeten een bepaling gaan bevatten waarin staat wat er moet gebeuren in het geval van ontstentenis of belet van alle bestuurders (en/of toezichthouders). Dit betekent dat er bepaald moet zijn wie er beslissingen mogen nemen als niemand van het bestuur dat meer kan of mag.

Van **ontstentenis** is sprake als een bestuurder ophoudt bestuurder te zijn. Met **belet** wordt bedoeld op de situatie dat een bestuurder tijdelijk zijn functie niet kan of niet mag uitoefenen. In de statuten kan nader worden bepaald wanneer sprake is van belet. Denk bijvoorbeeld aan ziekte of schorsing.

4.2 Wat zou een oplossing zijn voor de situatie van ontstentenis of belet van alle bestuurders?

Wanneer er ontstentenis of belet van alle bestuurders zich voordoet dan kan er bijvoorbeeld naast de kascommissie een continuïteitscommissie worden ingesteld.

De volgende bepaling kan bij het instellen van een continuïteitscommissie worden opgenomen in de statuten:

Bij ontstentenis of belet van alle bestuursleden berust het bestuur tijdelijk bij de continuïteitscommissie of de door deze commissie aan te wijzen personen. Voor de gedurende deze periode verrichte bestuursdaden worden de aangewezen personen met een bestuurder gelijkgesteld.

4.3 Hebben jullie suggesties voor het omgaan van belet en ontstentenis van een geheel bestuur?

Zie boven.

4.4 Is daar nog een termijn aan verbonden?

Nee, er is geen wettelijke bepaling die voorschrijft hoe lang een tijdelijk bestuur mag blijven fungeren. Het is aan verenigingen en stichtingen zelf om hierover eventuele regels op te nemen in de statuten. In het kader van de eis van behoorlijke taakvervulling door het bestuur is dit wel aan te bevelen.

4.5 Moet je in de statuten opnemen uit hoeveel leden het bestuur bestaat ? Hoe kun je anders spreken over belet en ontstentenis?

Het is wel raadzaam om in de statuten op te nemen uit hoeveel personen het bestuur minimaal moet bestaan, maximaal kan bestaan. Het is echter niet wettelijk verplicht om dit op te nemen.

5. Hoofdelijke aansprakelijkheid bestuur

Een bestuurder is wettelijk verplicht om zijn taken behoorlijk te vervullen. Wanneer sprake is van onbehoorlijk bestuur kan de bestuurder aansprakelijk gesteld worden. Het gaat hierbij niet om kleine fouten, maar ernstig verwijtbaar handelen. In de WBTR wordt vastgelegd dat bestuurders die zich schuldig maken aan onbehoorlijke taakvervulling in geval van een faillissement aansprakelijk kunnen worden gesteld voor het faillissementstekort.

5.1 Wat betekent de hoofdelijke aansprakelijkheid?

Hoofdelijk aansprakelijkheid houdt in dat iemand persoonlijk aansprakelijk kan worden gesteld voor de gehele schuld, terwijl de aansprakelijkheid en schuld bij meerdere personen ligt. Degene die hoofdelijk aansprakelijk wordt gehouden, krijgt daardoor wel een regresrecht op de andere schuldenaren (hij kan hun deel van de schuld die hij heeft moeten betalen, bij hen terugvorderen).

5.2 Is het bestuur na inwerkingtreding van de wet hoofdelijk aansprakelijk?

De wetswijziging WBTR houdt in dat in geval van faillissement van een rechtspersoon iedere bestuurder tegenover de boedel hoofdelijk aansprakelijk is voor het tekort, indien het bestuur zijn taak kennelijk onbehoorlijk heeft vervuld en het aannemelijk is dat dit een belangrijke oorzaak is van het faillissement. Er moet dus wel worden aangetoond dat voldaan is aan de voorwaarden voor hoofdelijke aansprakelijkheid.

5.3 Wie wordt er dan voor wat hoofdelijk aansprakelijk?

Als één bestuurder de taak onbehoorlijk vervult en dit leidt tot het faillissement van de vereniging, zijn in beginsel alle bestuurders hoofdelijk aansprakelijk. De overige bestuursleden kunnen wel ontkomen aan die aansprakelijkheid als zij kunnen aantonen dat het onbehoorlijke bestuur gelet op de aan anderen toebedeelde taken hen geen ernstig verwijt kan worden gemaakt en zij niet nalatig zijn geweest om de gevolgen van het onbehoorlijke bestuur af te wenden.

Je kan als bestuur de volgende maatregelen nemen om de kans op hoofdelijke aansprakelijkheid te verkleinen:

- Handel altijd volgens de statuten.
- Handel altijd in het belang van de vereniging / stichting
- De beste manier is om geen onverantwoorde risico's te nemen / verplichtingen aan te gaan waarvan je niet weet of die betaald kunnen worden.
- De interne controle op orde hebben.
- Transparantie over de bestuurlijke gang van zaken en de genomen besluiten.
- Wij besluiten altijd goed vast. Ook eventuele overwegingen om bepaalde zaken wel of niet te doen.
- Zorgvuldigheid bij het selecteren van bestuurders (kwaliteit, ervaring, VOG.. (her)benoemingen volgens rooster van aftreden.

- Tijdig opstellen van staat van baten en lasten en evt. voorleggen aan ALV (binnen half jaar na einde boekjaar), kascommissie instellen en controle laten uitvoeren.
- Décharge door de vereniging of stichting; jaarlijkse kwijting door goedkeuring van jaarstukken en van het beleid tijdens de ALV.
- In de statuten bestuurders vrijwaren: als vereniging of stichting vooraf verklaren dat je bestuurders niet zult aanspreken op schade. Dat kan alleen bij niet-frauduleus handelen.
- Een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering sluiten.
- Een taak-/functieomschrijving opstellen voor de diverse bestuurders.

5.4 Waarvoor kan een bestuur dat zijn zaken niet op orde heeft door een faillissementscurator aansprakelijk gesteld voor worden?

Het tekort bij een faillissement. Dat is het resterende saldo bestaande uit de schulden, de faillissementskosten verminderd met het boedelactief dat de curator door de verkoop van activa heeft weten te realiseren. De wetswijziging WBTR houdt in dat in geval van faillissement van een rechtspersoon iedere bestuurder tegenover de boedel hoofdelijk aansprakelijk is voor het tekort, indien het bestuur zijn taak kennelijk onbehoorlijk heeft vervuld en het aannemelijk is dat dit een belangrijke oorzaak is van het faillissement.

5.5 Wat betekent de WBTR voor de aansprakelijkheidsverzekering?

Dit betreft de zogenaamde bestuurdersaansprakelijkheid. Het risico op bestuurdersaansprakelijkheid is en blijft ook onder de nieuwe wet klein. Het criterium is dat een bestuurder moet hebben gehandeld zoals geen enkel redelijk denkend bestuurder in die situatie zou hebben gehandeld. Voor de meeste verenigingen is het afsluiten van een dergelijke verzekering niet nodig, maar als er toch extra risicofactoren zijn dan kan ervoor worden gekozen om een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering af te sluiten. Dat is en blijft een eigen afweging van het bestuur en de organisatie.

5.6 In hoeverre dekt een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering risico's af?

Dit betreft de zogenaamde bestuurdersaansprakelijkheid. Het risico op bestuurdersaansprakelijkheid is en blijft ook onder de nieuwe wet klein. Het criterium is dat een bestuurder moet hebben gehandeld zoals geen enkel redelijk denkend bestuurder in die situatie zou hebben gehandeld.

Voor de meeste verenigingen /stichtingen is het afsluiten van een dergelijke verzekering niet nodig, maar als er toch extra risicofactoren zijn dan kan ervoor worden gekozen om een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering af te sluiten. Dat is en blijft een eigen afweging van het bestuur en de organisatie.

Er zijn verschillende bestuurdersaansprakelijkheidsverzekeringen, die verschillende zaken dekken. Ons advies is om bij het kiezen van een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering

goed naar de dekking en de voorwaarden te kijken. De hoogte van de premie hangt af van de mate van dekking en maximaal te verzekeren bedrag.

Let wel op: in de voorwaarden staat vaak wel dat wanneer schade door persoonlijke bevoordeling of door bewust handelen in strijd met de statuten of schade door bewust handelen in strijd met de belangen van de rechtspersoon of groep van rechtspersonen niet onder de dekking valt. Dit geldt vaak ook voor opzet, fraude en andere vermogensdelicten.

5.7 Moet een stichting met ANBI status ook niet officieel een jaarverslag op de website ter inzage aanbieden?

Een ANBI is verplicht om gegevens te publiceren op een eigen website, of op een gemeenschappelijke website van bijvoorbeeld een brancheorganisatie. Voor meer informatie over het delen van zie; [Gegevens van een ANBI publiceren op het internet \(belastingdienst.nl\)](https://www.belastingdienst.nl). **Let op: wanneer dit niet gedaan wordt, kan er al sprake zijn van onbehoorlijk bestuur.**

5.8 Wat wordt er verstaan onder onbehoorlijk bestuur?

Er is sprake van onbehoorlijk bestuur als het bestuur zich niet heeft gehouden aan haar wettelijke en statutaire taken. Volgens de wet is er sprake van onbehoorlijk bestuur als er geen inzichtelijke administratie wordt bijgehouden, -in geval van een jaarrekeningplicht- geen tijdige publicatie van de jaarrekening plaatsvindt. Er sprake van onbehoorlijk bestuur als bestuurders een ernstig verwijt kan worden gemaakt. Dit betekent dat redelijk handelend bestuur in dezelfde omstandigheden anders zou hebben gehandeld.

5.9 Indien er wel in de statuten staat hoe te handelen indien het bestuur niet voltallig is, maar niet aan deze eis voldaan wordt, is er dan sprake van onbehoorlijk bestuur of zit daar nog wat tussen?

Aansprakelijkheid als gevolg van onbehoorlijk bestuur hangt altijd af van alle omstandigheden, dit is nooit een automatisme. Soms is wel sprake van omgekeerde bewijslast. Bijvoorbeeld als het bestuur vanwege wettelijke verplichting gehouden is om tijdig de jaarrekening te publiceren, dat niet doet. In dat geval staat de onbehoorlijke taakvervulling van het bestuur vast en moet het bestuur bewijzen dat dit niet tot het faillissement heeft geleid.

5.10 Vervalt hiermee de kascommissie (die nu jaarlijks de boeken en de kas controleert, en uit leden bestaat)?

Nee een controle door een kascommissie of door een boekhouder/accountant is juist aan te raden en staat ook in de wet. Dit is een van de maatregelen die verenigingen moeten treffen om financieel wanbestuur te voorkomen en daarmee de kans op hoofdelijke aansprakelijkheid te verkleinen.

5.11 Kan een bestuurslid zich verzekeren tegen een aansprakelijkheidsrisico bij faillissement?

Ja, via een bestuurder aansprakelijkheidsverzekering.

5.12 Is het vastleggen van besluiten in een besluitenlijst voldoende als verantwoording? Waarom niet?

Soms is een besluitenlijst voldoende, zeker als de besluiten unaniem worden genomen. Bij besluiten waarover geen unanimiteit bestaat (gestemd moet worden), waaraan ook grote risico's verbonden zijn, is het verstandig om alle besproken argumenten in de notulen vast te leggen.

5.13 De gemeente Breda kent toch een collectieve vrijwilligersverzekering voor alle vrijwilligersorganisaties? Wat dekt deze?

De VNG Vrijwilligersverzekering verzekert binnen Europa vrijwilligers en mantelzorgers die werken in of vanuit Nederland. Maar ook maatschappelijke stages van scholieren en vrijwilligerswerk als gemeentelijke tegenprestatie. Voor een totale volledig opsomming van de dekking verwijs ik je naar onderstaande link.

In het kort dekt de VRW polis de volgende onderdelen:

- Aansprakelijkheid voor Vrijwilligers
- Ongevallenverzekering voor Vrijwilligers
- Eigendommenverzekering voor Vrijwilligers
- Bestuurdersaansprakelijkheid voor Vrijwilligers
- Rechtsbijstand voor Vrijwilligers
- Aansprakelijkheidsverzekering voor Rechtspersonen
- Verkeersaansprakelijkheid voor Rechtspersonen

Alleen de Ongevallenverzekering kent een primaire dekking. De overige dekkingen zijn secundair.

<https://www.centraalbeheer.nl/zakelijk/bedrijfsverzekeringen/vrijwilligersverzekering>

5.14 Hoe verhoudt deze verzekering zich, t.o.v. de wet?

Op 1 juli 2021 gaat inderdaad de Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (wet WBTR) in. Deze wet heeft gevolgen voor clubbestuurders. De wet is bedoeld om de regels over aansprakelijkheid van bestuurders en commissarissen goed te regelen. Vanaf 1 juli wijzigen de volgende punten:

- Sportbestuurders worden persoonlijk hoofdelijk aansprakelijk;
- Besturen moeten een aantal zaken goed regelen, zoals: stemrecht, belet, toezicht en financieel bestuur;

- Clubs moeten afspraken statutair via de notaris laten vastleggen.

Als een bestuurder zich na 1 juli 2021 niet houdt aan de regels van de wet WBTR en dat leidt tot bestuurdersaansprakelijkheid dan is er secundaire dekking (vangnet) op de VNG Vrijwilligersverzekering voor de vrijwillige bestuurder/toezichthouder. Qua dekking verandert er dus niets.

Het adviseren van de bestuurders over hun verzekeringspakket behoort niet tot onze adviestaak. Hiervoor moet men bij hun eigen adviseur zijn.

5.15 De gemeente Breda zorgt voor een vrijwilligers-aansprakelijkheidsverzekering. Zou MOOIWERK/de gemeente voor een aanbod voor een collectieve bestuursaansprakelijkheidsverzekering kunnen zorgen?

Via Centraal Beheer is een aanbod voor een collectieve bestuurdersaansprakelijkheid niet mogelijk anders dan al via de VNG Vrijwilligerspolis wordt gedaan.

5.16 Verenigingsbesturen wisselen nogal eens (meestal goed). Werkt de bestuurdersaansprakelijkheid ook door naar oud-bestuurders?

Meestal wel, dat noemt men een uitlooprisico. Raadpleeg echter daarvoor de polis van de verzekering.

5.17 Kun je als stichting en of vereniging nog zaken inregelen waardoor de hoofdelijke aansprakelijkheid kan worden afgewend?

Je kan als bestuur de volgende maatregelen nemen om de kans op hoofdelijke aansprakelijkheid te verkleinen:

- Handel altijd volgens de statuten.
- Handel altijd in het belang van de vereniging / stichting
- De beste manier is om geen onverantwoorde risico's te nemen / verplichtingen aan te gaan waarvan je niet weet of die betaald kunnen worden.
- De interne controle op orde hebben.
- Transparantie over de bestuurlijke gang van zaken en de genomen besluiten.

- Wij besluiten altijd goed vast. Ook eventuele overwegingen om bepaalde zaken wel of niet te doen.
- Zorgvuldigheid bij het selecteren van bestuurders (kwaliteit, ervaring, VOG.. (her)benoemingen volgens rooster van aftreden.
- Tijdig opstellen van staat van baten en lasten en evt. voorleggen aan ALV (binnen half jaar na einde boekjaar), kascommissie instellen en controle laten uitvoeren.
- Décharge door de vereniging of stichting; jaarlijkse kwijting door goedkeuring van jaarstukken en van het beleid tijdens de ALV.
- In de statuten bestuurders vrijwaren: als vereniging of stichting vooraf verklaren dat je bestuurders niet zult aanspreken op schade. Dat kan alleen bij niet-frauduleus handelen.
- Een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering sluiten.
- Een taak-/functieomschrijving opstellen voor de diverse bestuurders.

5.18 Is het zo dat je alleen hoofdelijk aansprakelijk kan worden gesteld bij aantoonbaar financieel wanbeleid?

Nee, dat kan ook voor het geval dat er enorme schade ontstaat waarvoor andere oorzaken gelden. Denk bijvoorbeeld aan een ongeluk bij een verenigingsactiviteit, waarbij het bestuur verzuimd heeft om te regelen en toe te zien dat de nodige veiligheidsmaatregelen worden nageleefd.

6. Het bestuursmodel

De meeste vrijwilligersorganisaties kennen een collegiaal bestuur. Alle bestuursleden zijn en hebben een gelijkwaardige stem. Alleen bij het staken van de stemmen kan de voorzitter een doorslaggevende stem hebben. Dit is vaak al vastgelegd in de statuten. In de WBTR krijgen organisaties de mogelijkheid om voor een ander bestuursmodel te kiezen. Er kan gekozen worden voor dualistisch model met een Raad van Toezicht of Raad van Commissarissen, of voor een monistisch bestuursmodel; waar de uitvoerende en controlerende taken (toezicht) in één bestuur over verschillende bestuurders verdeeld zijn. Een organisatie met een collegiaal bestuur, die voor een ander model wil kiezen, zal de statuten moeten aanpassen.

6.1 Welke bestuursmodellen kennen de meeste rechtspersonen?

Een collegiaal model. Dat wil zeggen dat alle bestuursleden een gelijkwaardige stem zijn en hebben. Alleen bij het staken van de stemmen kan de voorzitter een doorslaggevende stem hebben, als dit zo in de statuten is bepaald.

6.2 Moet er een raad van commissarissen komen?

Het is voor kleinere verenigingen en stichtingen niet verplicht om een raad van commissarissen (of raad van toezicht) te hebben. Maar voor met name grote organisaties is dit een serieus te overwegen optie. Als daartoe wordt besloten, dan zijn de regels hiervoor nu ook terug te vinden in de WBTR.

6.3 Moeten alle verenigingen en stichtingen per 1 juli een toezichthoudend orgaan instellen?

Nee. Het is niet verplicht voor verenigingen of stichtingen om een raad van commissarissen (of raad van toezicht) te hebben. Maar voor met name grote organisaties is dit een serieus te overwegen optie. Als daartoe wordt besloten, dan zijn de regels hiervoor nu ook terug te vinden in de WBTR.

6.4 Dient een stichting wel een RvT aan te stellen? Er werd zojuist alleen aangegeven dat een vereniging dit niet nodig heeft om de ALV een toezichthoudend orgaan is.

Het is niet verplicht voor verenigingen of stichtingen om een raad van commissarissen (of raad van toezicht) te hebben. Maar voor met name grote organisaties is dit een serieus te overwegen optie. Als daartoe wordt besloten, dan zijn de regels hiervoor nu ook terug te vinden in de WBTR.

6.5 Mag en kan een bestuurder meerdere functies binnen de vereniging hebben?

Ja, een bestuurder mag volgens de wet meerdere functies/taken uitoefenen. Een combinatie van bijvoorbeeld penningmeester/secretaris is niet verboden. Wel moeten de eigen statuten worden gevolgd en als daarin voorwaarden worden gesteld dan moeten die worden gevolgd.

6.6 Als één persoon meerdere functies heeft, hoe wordt dan omgegaan met het punt dat een bestuurslid de overige bestuursleden niet kan/mag overrulen?

Ook al vervult een bestuurslid meerdere functies in het bestuur, toch mag hij dan niet meer stemmen uitbrengen in vergaderingen als alle andere bestuursleden tezamen. Dit voorkomt dat één bestuurder alle overige bestuursleden kan overrulen.

6.7 Mogen de commissarissen ook niet-leden zijn? (Tot nu toe bestaat ons bestuur uitsluitend uit leden van onze sportclub- dit is in onze statuten vastgelegd.)

Het is niet verplicht voor verenigingen of stichtingen om een raad van toezicht /commissarissen te hebben. Maar voor met name grote organisaties is dit een serieus te overwegen optie. Als daartoe wordt besloten, dan zijn de regels hiervoor nu ook terug te vinden in de nieuwe wet. De wet bepaalt niet wie er wel en niet plaats mogen nemen in een bestuur/raad van toezicht/raad van commissarissen. Dat betekent dus dat iedereen deze taak op zich zou kunnen, tenzij de statuten anders voorschrijven.

6.8 Wat als niemand zich beschikbaar wil stellen voor de nieuwe functie, of we ook buiten de club geen mensen hiervoor vinden?

Dan geldt de ontstentenisregeling die is opgenomen in de statuten. Vaak is dan in de statuten bepaald dat de taken van het ontbrekende bestuurslid worden overgenomen door de andere bestuursleden.

6.9 Waar in wet staat RvC kan daarvoor ook gelezen worden RvT?

In art 2:47 BW en de daaropvolgende artikelen staan de bepalingen omtrent de raad van commissarissen (Raad van Toezicht) bij verenigingen en stichtingen.

6.10 In het geval van een vereniging; Waar zou het verschil in bevoegdheden zitten tussen ALV en RvT. Wie heeft uiteindelijk het laatste woord?

Het gaat te ver om hier heel diep op in te gaan. De raad van toezicht (Raad van Commissarissen) houdt toezicht op het bestuur, het beleid en de algemene gang van

zaken in de vereniging en de organisatie. Uiteindelijk heeft in een vereniging natuurlijk de algemene ledenvergadering het laatste woord voor wat betreft benoeming van Raad van Toezicht en bestuursleden, tenzij in de statuten wat anders staat.

7. Tegenstrijdig belang en belang van de organisatie voorop

In de WBTR worden bestuurders en toezichthouders van verenigingen en stichtingen verplicht zich bij het vervullen van hun taak te richten op het belang van de rechtspersoon en de daaraan verbonden onderneming of organisatie.

Een bestuurder moet dus te allen tijde in het belang van de organisaties beslissen. Een bestuurslid dat een tegenstrijdig of eigen belang heeft bij een bestuursbesluit, neemt geen deel aan de beraadslagingen en de besluitvorming daarover. Als alle bestuurders in een vereniging een tegenstrijdig belang hebben dan verschuift de beslissingsbevoegdheid naar de algemene vergadering van de vereniging of de Raad van Commissarissen. Stichtingen hebben geen algemene vergadering, daarom blijft de beslissingsbevoegdheid, ook wanneer alle bestuurders een tegenstrijdig belang hebben, bij het bestuur die dan wel schriftelijk moet vastleggen wat de overwegingen zijn die aan het besluit ten grondslag liggen. Dit schriftelijk vastleggen helpt bestuurders als achteraf verantwoording moet worden afgelegd. Organisaties mogen de tegenstrijdig belangregeling in de statuten anders, in een andersluidende regeling, opnemen.

7.1 Wat gebeurt er als een bestuurder een tegenstrijdig belang bij een bestuursbesluit heeft?

Dan mag een bestuurder niet meebeslissen. Of er sprake is van een tegenstrijdig belang moet worden bepaald aan de hand van de omstandigheden van het geval. Evenals onder de huidige wettelijke regeling, behoeft de enkele omstandigheid dat de bestuurder een eigen belang heeft bij een voorgenomen besluit, nog niet te leiden tot de kwalificatie van tegenstrijdig belang. Van een tegenstrijdig belang is namelijk geen sprake zolang de belangen van de bestuurder parallel lopen met die van de vereniging. Maar als het volgen van het eigen belang echt een nadeel oplevert voor de vereniging, dan is sprake van een tegenstrijdig belang. Pas op, de overweging dat de belangen parallel lopen kan objectief gezien wel eens afwijken van een subjectieve beleving.

7.2 Is een tegenstrijdig belang hetzelfde als belangenverstrengeling?

Niet helemaal. Het tegenstrijdig belang is een vorm van belangenverstrengeling. Hieronder een uitleg. Een persoonlijk belang van een bestuurder kan 3 verschillende vormen aannemen:

- Persoonlijk verenigbaar belang: het persoonlijk belang en het belang van de vereniging/stichting zijn verenigbaar. Een persoonlijk belang hebben bij een bepaald besluit hoeft dus niet direct problemen op te leveren.
- Belangenverstrengeling: indien een bestuurder een belang heeft dat niet parallel loopt aan het belang van de stichting/vereniging. Het begrip belangenverstrengeling is een algemeen en overkoepelend begrip, waar ook het wettelijke begrip "tegenstrijdig belang" onder valt. Een belangenverstrengeling moet zo veel mogelijk worden vermeden.

- Tegenstrijdig belang: een belangenverstremgeling bij een bestuurlijke beraadslaging of besluitvorming. Het tegenstrijdig belang is een specifieke, wettelijke vorm van een belangenverstremgeling. Bijvoorbeeld wanneer het bestuur besluit tot het aangaan van een transactie met een bedrijf waar een van de bestuurders eigenaar van is. Er kan echter ook sprake zijn van een indirect tegenstrijdig belang. Bijvoorbeeld in het geval dat het bestuursbesluit tot het aangaan van een transactie met een bedrijf waar een van de kinderen van de bestuurders eigenaar van is.

7.3 Hoe kunnen stichtingen omgaan met een tegenstrijdig/eigen belang van het voltallig bestuur?

Stichtingen hebben geen algemene vergadering, daarom blijft de beslissingsbevoegdheid, ook wanneer alle bestuurders een tegenstrijdig belang hebben, bij het bestuur die dan wel schriftelijk moet vastleggen wat de overwegingen zijn die aan het besluit ten grondslag liggen. Dit schriftelijk vastleggen helpt bestuurders als achteraf verantwoording moet worden afgelegd.

8. Regeling begrenzing meervoudig stemrecht

- 8.1 Is het toegestaan dat een bepaald bestuurslid meer stemmen heeft in het bestuur, dan andere bestuursleden samen?

Nee, een bestuurslid mag niet meer stemmen hebben dan andere bestuursleden samen.

9. Bindende voordracht

9.1 Wat gebeurt er als er voor een vacature in het bestuur maar 1 kandidaat verkiesbaar is?

Wanneer er bij het benoemen van nieuwe bestuurders maar 1 kandidaat is, wordt in de regel besloten deze kandidaat als bestuurder aan te stellen. Dit bindende karakter van de voordracht kan door de ALV van een vereniging worden opgeheven door een 2/3 meerderheid.

9.2 Moet dit wel in ALV behandeld worden?

Bestuurders worden door de algemene ledenvergadering benoemd. In deze vergadering kunnen de leden met een 2/3^e meerderheid het bindende karakter van de voordracht van een bestuurslid voorkomen. De statuten kunnen bepalen dat er dan wel een minimum aantal leden ter vergadering aanwezig moet zijn om te stemmen.

9.3 Hoe zit dit voor een stichting?

Hiervoor geldt dat in de statuten kan worden opgenomen dat andere stichtingen of een toezichthoudend orgaan zoals de raad van commissarissen een bindende voordracht voor een bestuurder kunnen doen.

9.4 Wat wordt bedoeld met voordragen?

Voordragen is verkiesbaar stellen.

10. Raadgevende stem

Op grond van de WBTR hebben bestuurders van verenigingen een raadgevende stem in algemene vergaderingen. Daarmee kunnen bestuurders in de ALV hun visie geven op voorgenomen besluiten, zodat daar rekening mee gehouden wordt. Wanneer bestuurders niet de kans krijgen of hebben hun advies te geven dan kan het besluit ongedaan gemaakt worden. Hetzelfde geldt voor besluiten die buiten de ALV zijn genomen.

10.1 Wat gebeurt er als het bestuur niet haar mening mag geven aan de ledenvergadering over een stemming?

Dan is het besluit vernietigbaar. Dat wil zeggen dat het bestuur kan beslissen om het besluit van de algemene ledenvergadering te vernietigen.

10.2 Hoe zit dit voor een stichting?

De stichting kent geen leden, dus ook geen algemene ledenvergadering. Dit probleem is dan ook niet bij een stichting aan de orde.

11. Ontslag van bestuurders van stichtingen

Tot slot is in de WBTR opgenomen dat een bestuurder van een stichting door de rechter op verzoek van belanghebbenden en het Openbaar Ministerie kan worden ontslagen wegens:

- Verwaarlozing van zijn taak.
- Andere gewichtige redenen.
- Ingrijpende wijziging van omstandigheden op grond waarvan het voortduren van het bestuurderschap in redelijkheid niet gevegd kan worden.
- Het niet of niet behoorlijk voldoen aan een bevel van de voorzieningenrechter (artikel 2:298 lid 1).

11.1 Door wie kan een bestuurslid van een vereniging ontslagen worden?

Een bestuurslid van een vereniging kan door de algemene ledenvergadering ontslagen worden. Ook kan een bestuurslid door de rechter ontslagen worden op verzoek van een belanghebbende of het Openbaar Ministerie.

11.2 Door wie kan een bestuurslid van een stichting ontslagen worden?

Een bestuurslid van de stichting kan ontslagen worden door andere bestuurders (in de statuten staat vaak opgenomen dat hiervoor een unaniem besluit nodig is). Ook kan een bestuurslid door de rechter ontslagen worden op verzoek van een belanghebbende of het Openbaar Ministerie.

11.3 Moet bij ontslag van een bestuurder ook het UWV worden ingeschakeld? Hoe zit dat voor een stichting/vereniging?

Door de inwerkingtreding van de WBTR vervalt ook de ontslagbescherming van de bestuurders die in loondienst zijn van een stichting of vereniging. Er hoeft dus niet voorafgaand aan het ontslag van een bestuurder (uit loondienst) door de algemene ledenvergadering van een vereniging een ontslagvergunning worden aangevraagd bij het UWV. Wel geldt er voor bestuurders die loondienst zijn een zekere reflexwerking met het arbeidsrecht. Ze kunnen aanspraak maken op een vergoeding het respecteren van de opzegtermijn. In de praktijk zijn bestuurders vaak gedurende deze afwikkeling geschorst.

11.4 Een stichting heeft toch donateurs, donateurs hebben toch geen "recht" om een bestuur te vervangen?

Neen, tenzij dat deze donateurs via in de statuten opgenomen bepalingen de bevoegdheid hebben om een of meer bestuursleden bindend voor te dragen.

12. Overige vragen

12.1 Ben je verplicht om alle bestuursleden in te schrijven bij de KvK?

Verenigingen en stichtingen zijn gehouden om de bestuurders en hun functie en bevoegdheid in te schrijven in de kamer van koophandel. Zo is duidelijk wie bevoegd is om de vereniging of stichting te vertegenwoordigen. Ook als er andere gevolmachtigden zijn, dan moeten deze ingeschreven worden in de Kamer van Koophandel. Is een bestuurder (of iemand die officieel geen bestuurder is maar feitelijk zich als zodanig gedraagt) niet ingeschreven in de Kamer van Koophandel, dan kan hij net zo goed aansprakelijk worden gesteld bij onbehoorlijk bestuur.

12.2 Geldt een rooster van aftreden ook voor stichtingen, die kennen in mijn optiek geen rooster van aftreden?

Ook stichtingen kunnen een rooster van aftreden hebben voor hun bestuursleden, mits in de statuten is voorgeschreven dat het bestuur gehouden is om het werkrooster op te stellen.